

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 99/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. februára 2020 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Martinou Řeřichovou PhD, Mierová 2529/87, Humenné, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. a), čl. 13 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 To 5/2019 z 28. februára 2019 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. a), čl. 13 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 To 5/2019 z 28. februára 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „rozsudok krajského súdu“) a jemu predchádzajúcim postupom (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky platným pre rok 2019 v znení dodatku č. 1 (ďalej len „rozvrh práce“) náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) rozvrhu práce prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 123/2018 z 10. decembra 2018 bol uznaný vinným zo zločinu prevádzachstva podľa § 355 ods. 2 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v platnom znení (ďalej len „Trestný zákon“), za ktorý mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 4 rokov nepodmienečne, pričom bol pre výkon uloženého trestu zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia, ďalším výrokom mu bol uložený trest prepadnutia veci

(mobilný telefón zn. Prestigio MUZE B7 so SIM kartou a mobilný telefón zn. iPhone 6 S so SIM kartou) s tým, že vlastníkom prepadnutých vecí sa stal štát.

3.1 Z vykonaného dokazovania pred okresným súdom podľa sťažovateľa nebolo preukázané, že mu bola odovzdaná finančná alebo iná materiálna výhoda, ako ani, že by pomáhal pri nedovolenom prekročení štátnej hranice Slovenskej republiky. Rozsudok okresného súdu sťažovateľ považuje za nezákonný, aj čo sa týka výroku o treste, pretože v ňom podľa neho neboli dôsledne zohľadnené všetky zásady pre ukládanie trestu uvedené v § 34 ods. 1, 3 a 4 Trestného zákona tým, že neboli dostatočne zohľadnené jeho osobné pomery, hodnotenie jeho osoby, dĺžka pobytu v ústave na výkon väzby a možnosť jeho nápravy. Rovnako sťažovateľ nepovažoval za zákonný ani výrok o uložení trestu prepadnutia vecí, pretože v konaní podľa neho nebolo preukázané, že prepadnuté veci boli použité pri páchaní trestnej činnosti.

3.2 Na základe podaného odvolania sťažovateľa a odvolania okresného prokurátora proti rozsudku okresného súdu na verejnom zasadnutí konanom 28. februára 2019 krajský súd po doplnení dokazovania čítaním záznamu o zabezpečení výkonu rozhodnutia a trestného spisu vo veci rozhodol napadnutým rozsudkom, ktorým podľa § 321 ods. 1 písm. d) a e) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v platnom znení (ďalej len „Trestný poriadok“) zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku sťažovateľa uznal vinným zo zločinu prevádzachstva podľa § 355 ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. d) Trestného zákona v spojení s § 138 písm. j) Trestného zákona, uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov, zaradil ho pre výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a podľa § 319 Trestného poriadku jeho odvolanie zamietol.

3.3 Sťažovateľ v odvolaní dôvodil, že jeho konanie malo byť správne právne kvalifikované ako prečin prevádzachstva podľa § 355 ods. 1 Trestného zákona, pretože absentuje akýkoľvek dôkaz preukazujúci identitu údajných migrantov, ktorí boli vypočutí v rozpore so zákonom bez prítomnosti tlmočníka a z výpovede svedkov v tomto konaní vyplýva, že nemali pri sebe ani žiadne doklady. Orgány činné v trestnom konaní vo vzťahu k nim dospeli k záveru, že ide o „*nelegálnych imigrantov vietnamskej štátnej príslušnosti*“ a tento záver si následne osvojil napriek dôkaznej núde i krajský súd.

3.4 Vo vzťahu k námietke porušenia práva na pribratie tlmočníka a konanie v jazyku, ktorému svedok rozumie, poukazuje sťažovateľ na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 39/01 zo 4. júla 2001, uvádzajúc, že svedkovia nemali možnosť konať pri výsluchu v jazyku, ktorému by rozumeli, čo zároveň zásadným spôsobom ovplyvnilo ich výpovede. Sťažovateľ zastáva názor, že tento postup orgánov činných v trestnom konaní nebol súladný s čl. 47 ods. 2 a 4 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru.

3.5 Podľa sťažovateľa v napadnutom konaní došlo ku závažnému zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces a práva na obhajobu, tým že mu bolo znemožnené efektívne vykonávať jeho práva ako obvineného v trestnom konaní.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby v predmetnej veci svojím nálezom rozhodol, že napadnutým rozsudkom a jemu predchádzajúcim postupom došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 4 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a), čl. 13 a čl. 17 dohovoru, zruší napadnutý rozsudok a vec vráti na nové konanie a rozhodnutie krajskému súdu, prizná mu primerané finančné zadostučinenie v sume 6 000 € a zaviazá krajský súd uhradiť mu trovy konania.

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

7. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. Podľa čl. 47 ods. 4 ústavy kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka.

8. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má minimálne právo vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

9. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

10. Podľa čl. 17 dohovoru nič v tomto dohovore sa nemôže vykladať tak, akoby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akékoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to dohovor ustanovuje.

11. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

14. Ústavný súd za podstatu tejto sťažnosti považoval namietané porušenie sťažovateľových základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a podľa čl. 47 ods. 2 a 4 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d), čl. 13 a čl. 17 dohovoru napadnutým uznesením a jemu predchádzajúcim postupom. K porušeniu označených práv malo dôjsť podľa sťažovateľa v dôsledku toho, že napadnutým rozsudkom a jemu predchádzajúcim postupom

- krajský súd pochybil, keď nezohľadnil skutočnosť, že pri výsluchu svedkov – „*nelegálnych imigrantov vietnamskej štátnej príslušnosti*“ podľa tvrdenia sťažovateľa nebol prítomný tlmočník, t. j. tieto osoby nemali možnosť konať pri výsluchu v jazyku, ktorému by rozumeli, čo zásadným spôsobom ovplyvnilo ich výpovede;

- v napadnutom konaní nebolo preukázané, že prijal finančnú výhodu alebo iný materiálny prospech;

- uvedeným postupom orgánov činných v trestnom konaní mu bolo znemožnené efektívne vykonávať jeho práva na obhajobu, čím došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces.

15. Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

16. Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo c) zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu

g) rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom

i) rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

17. Ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je možnosť intervencie zo strany ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (porov. *mutatis mutandis* I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť (*mutatis mutandis* I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, IV. ÚS 177/05).

18. V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu

(napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

19. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy a z ustanovenia § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súde musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi. V danom prípade sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť založenú na argumentácii, ktorá svojím obsahom smeruje k naplneniu dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku a z obsahu jeho ústavnej sťažnosti nevyplýva, že by v záujme ochrany ním označených práv využil aj dovolanie ako účinný prostriedok nápravy namietaných pochybení krajského súdu.

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa ústavný súd ústavnou sťažnosťou proti napadnutému rozsudku krajského súdu meritórne nezaoberal a túto odmietol ako neprípustnú podľa § 132 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu